

Панькова Л. О.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного та господарського права
юридичного факультету
Національного університету біоресурсів і природокористування України

ВИЩИЙ СУД ІЗ ПИТАНЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЯК СУБ'ЄКТ КОМУНІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

SUPREME COURT OF INTELLECTUAL PROPERTY AS A SUBJECT OF COMMUNICATION ACTIVITY

У статті проаналізовано питання функціонування Вищого суду з питань інтелектуальної власності та його комунікаційну діяльність. Запропоновано шляхи взаємодії новоутвореного Вищого суду з питань інтелектуальної власності з громадськістю, органами державної влади та місцевого самоврядування, міжнародними організаціями. Указано на необхідність прийняття комплексного програмного документа (як комунікаційної стратегії).

Ключові слова: *судова система, судова реформа, засоби масової інформації, комунікація, Вищий суд із питань інтелектуальної власності.*

В статье проанализированы вопросы функционирования Высшего суда по вопросам интеллектуальной собственности и его коммуникационная деятельность. Предложены пути взаимодействия вновь Высшего суда по вопросам интеллектуальной собственности с общественностью, органами государственной власти и местного самоуправления, международными организациями. Указано на необходимость принятия комплексного программного документа (как коммуникационной стратегии).

Ключевые слова: *судебная система, судебная реформа, средства массовой информации, коммуникация, Высший суд по вопросам интеллектуальной собственности.*

The article analyzes the issues of the Supreme Court of intellectual property and its communication activities. The ways of interaction between the newly formed Supreme Court on intellectual property issues with the public, government agencies and local government and international organizations are proposed. The necessity of adopting a complex program document, as a communication strategy is indicated.

Key words: *judicial system, judicial reform, mass media, communication, Supreme Court of intellectual property.*

Згідно із Законом України «Про судоустрій і статус суддів», від 2 червня 2016 року утворюється Вищий суд із питань інтелектуальної власності (далі – ВСПВ), а проведення конкурсу на посади суддів у цьому суді має бути оголошено протягом дванадцяти місяців із дня набрання чинності цим Законом [1], тобто до 30 вересня 2017 року.

29 вересня 2017 року було видано Указ Президента України «Про утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності» від 29.09.2017 р. № 299/2017, яким постановлено:

- 1) утворити Вищий суд із питань інтелектуальної власності з місцезнаходженням у місті Києві;
- 2) кабінету Міністрів України забезпечити фінансування заходів, пов'язаних із реалізацією цього Указу [2].

Під час засідання 30 вересня 2017 року Вища рада правосуддя за поданням Державної судової адміністрації України прийняла рішення про погодження кількості суддів у Вищому суді з питань інтелектуальної власності – 21 штатна одиниця [3].

30 вересня 2017 року Вища кваліфікаційна комісія суддів України прийняла рішення № 98/зп-17, яким оголошено конкурс на зайняття 21 вакантної посади судді Вищого суду з питань інтелектуальної власності [4].

Не вдаючись до процесуальних аспектів утворення ВСПВ, слід зазначити, що здобуття довіри суспільства до державно-владних інституцій (особливо

до новостворюваних) у вітчизняних науково-юридичних колах є вкрай актуальним питанням, оскільки довіра є надважливим складником будь-яких суспільних відносин у кожній державі.

Суспільство має отримувати об'єктивну інформацію про діяльність органів публічної влади, зокрема для громадськості важливо знати про те, як функціонують судові установи, яка роль суду та суддів у процесі розвитку демократичного суспільства.

На жаль, сьогодні спостерігається ситуація недовіри до суддів, судових установ, судової влади в цілому, яка поширена, як це не парадоксально, насамперед серед тих співвітчизників, які ніколи в житті не були в судовому засіданні.

Водночас отримувана громадянами від ЗМІ інформація не повністю відображає об'єктивність щодо діяльності судів у країні.

Необхідна більш активна роль суддівських інституцій (особливо новостворюваних) у розбудові конструктивно-зрозумілого діалогу з громадськістю, що допоможе наблизити діяльність вітчизняних судових установ до міжнародних стандартів.

Загалом, у юридичній літературі неодноразово наголошувалося на доцільності створення в Україні спеціалізованого суду з розгляду спорів у сфері інтелектуальної власності. Зазначеній проблематиці присвячено наукові праці Г. Андрощука, Н. Бочарової, О. Дорошенка, І. Коваль, Б. Львова, О. Орлюк та ін.

Питанням комунікаційної діяльності судових установ, підвищенню рівня довіри громадян до суддівського корпусу та судової влади в цілому, також присвячено низку науково-практичних робіт.

Це входить у коло інтересів таких теоретиків та практиків, як К. Бабенко, І. Бенедисюк, М. Буроменський, П. Гвоздик, В. Городовенко, М. Кобилянський, М. Лашкіна, М. Логунова, Б. Львов, В. Маляренко, Л. Опришко, А. Осетинський, Л. Панкратова, І. Підкуркова, С. Прилуцький, О. Романюк, Я. Романюк, О. Сасевич, А. Селіванов, В. Сімоненко, В. Сердюк, З. Холоднюк та інших.

Ураховуючи проведення нових етапів судової реформи, пов'язаних із процесом утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності, вони потребують свого подальшого визначення та аналізу питання взаємодії цього суду із засобами мас-медіа, громадськістю, органами державної влади та місцевого самоврядування, міжнародними організаціями.

Метою статті є розроблення теоретичних питань комунікаційного складника у роботі Вищого суду з питань інтелектуальної власності, питань взаємодії ВСПІВ із засобами масової інформації та громадськістю зокрема, визначення першочергових завдань такої співпраці (відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 р.).

Захист прав інтелектуальної власності в нашій державі є надзвичайно важливим як для розвитку української економіки, так і для залучення іноземних інвестицій.

Тому перші кроки, які мають бути вчинені під час утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності, мають відповідати критеріям ефективності та раціональності, що дозволить належним чином розпочати реалізацію потенціалу цієї судової установи та закласти фундамент, на якому цей суд повністю виконуватиме свою основоположну функцію.

Для початку роботи Вищого суду з питань інтелектуальної власності (як державного органу юридичної особи публічного права) першочерговим є вживання не тільки процесуальних, але й організаційних заходів, які стосуються таких сфер:

- 1) інформаційно-методичного забезпечення здійснення правосуддя;
- 2) документального забезпечення;
- 3) інформаційно-комп'ютерного забезпечення;
- 4) фінансового, матеріально-технічного та соціально-побутового забезпечення;
- 5) кадрового забезпечення (управління персоналом);
- 6) міжнародно-правового співробітництва;
- 7) запровадження стандартів спілкування суду з громадянським суспільством у процесі становлення його комунікаційної стратегії тощо.

Комунікація Вищого суду з питань інтелектуальної власності однозначно має стати стратегічною ціллю у діяльності цього органу. Справедливо значимо, що у ВСПІВ слід розробити і впровадити порядок взаємодії цього суду із засобами масової інформації та ввести в штатний розпис цієї судової установи посаду прес-секретаря, оскільки з перших

днів діяльності ВСПІВ буде під пильним наглядом громадськості.

Крім того, з першого дня роботи має бути організовано:

1) інформування представників громадськості та представників мас-медіа через веб-сайт суду про призначення до розгляду судами справ, до яких є підвищений суспільний інтерес;

2) ефективна співпраця з авторитетними громадсько-політичними ЗМІ, які охоплюють широку аудиторію та не спеціалізуються на правовій тематиці;

3) своєчасне реагування на публікації, виступи в ЗМІ з питань діяльності цієї судової установи, які не відповідають дійсності, є упередженими та спрямовані на зниження довіри громадськості до правосуддя в цілому;

4) систематичний моніторинг висвітлення в мас-медіа діяльності цього суду з метою відстеження прогресу в покращенні іміджу суддівського корпусу.

На виконання дев'ятого пункту рішення XII позачергового з'їзду суддів України «Про забезпечення незалежності суддів та підвищення авторитету судової влади в Україні» [5] у ВСПІВ необхідно обрати суддів-спікерів зборами цього суду, які мають бути уповноважені висвітлювати офіційну позицію від імені суду, брати участь у публічних заходах за участю представників засобів масової інформації, а також виконувати інші повноваження, спрямовані на реалізацію комунікаційної стратегії суду, яку також невідкладно слід прийняти в ВСПІВ.

Судді-спікери ВСПІВ мають координувати прес-секретаря суду за такими напрямками діяльності:

- інформаційне супроводження та робота із засобами масової інформації;
- комунікації з громадськістю.

Окрім цього, судді-спікери ВСПІВ у межах своїх повноважень мають:

- здійснювати інформаційний супровід засідань зборів суддів;
- брати участь у прес-конференціях, брифінгах, інших заходах публічного характеру за участю представників ЗМІ;
- забезпечувати інформування представників ЗМІ про заходи, які проводитиме суд;
- брати участь у розробленні Комунікаційної стратегії ВСПІВ, спрямованої на підвищення рівня довіри громадськості до суду як органу правосуддя;
- надавати офіційні коментарі, відповіді, інтерв'ю від імені суду представникам ЗМІ, зокрема у справах, що становлять підвищений суспільний інтерес;
- вживати заходів щодо налагодження ефективного діалогу між представниками мас-медіа та судом;
- пропонувати та вносити на розгляд зборів суддів ВСПІВ модель реагування на критичні публікації щодо діяльності суду тощо.

Загалом, на виконання резолюції «Правова держава – спільна справа та відповідальність», яка була схвалена за результатами Першого загальнонаціонального форуму «Незалежні суди та вільні ЗМІ: Синергія заради майбутнього», що відбувся у Києві 22 травня 2017 року [6], у ВСПІВ необхідно:

1) проводити спільні заходи суддів і журналістів, надавати (у межах чинного законодавства) обґрунтовані відповіді на інформаційні запити, оприлюднювати прес релізи стосовно результатів розгляду судових справ, а також практикувати інтерв'ювання суддів із певних питань;

2) забезпечувати ефективну співпрацю суддів ВСППВ і ЗМІ через створену при суді прес-службу, яка надаватиме (згідно з чинним законодавством) запитувану інформацію, поширюватиме прес-релізи щодо результатів розгляду судових справ, а також сприятиме у вирішенні конкретних запитів із певної проблематики (зокрема щодо інтерв'ювання судді тощо);

3) виявляти відкритість, об'єктивність, неупередженість, комунікабельність, тактовність і повагу в спілкуванні між судьями ВСППВ і представниками ЗМІ, дотримуватися вимог, установлених чинним законодавством України, правилами суддівської етики;

4) проводити час від часу публічні заходи для доведення до відома громадськості основних проблем, що матимуть місце у діяльності ВСППВ, а також судової практики з питань, що становлять суспільний інтерес.

Важливо, щоб журналістське середовище надавало та поширювало лише об'єктивну, достовірну, перевірену й підтвержену інформацію про діяльність судової влади в Україні в цілому та ВСППВ зокрема.

Тому особливої актуальності набуває розвиток нового напрямлення у журналістиці – судової журналістики. Декілька посібників із цієї проблематики підготовлено для журналістів, які професійно висвітлюють судові процеси та судову проблематику [7, 8]. У передмові видання справедливо зазначено, що журналісти мають віднайти баланс між повідомленням суспільно значимої інформації, дотриманням прав осіб, які є учасниками судового процесу та інтересами правосуддя [8, с. 7].

Важливим складником роботи ВСППВ (як суб'єкта комунікаційної діяльності) є налагодження комунікацій з органами державної влади та місцевого самоврядування, державними організаціями та установами. Як зауважують фахівці, метою таких комунікацій є відстоювання та захист інтересів

правосуддя, судів та суддів, зміцнення незалежності судової влади, утвердження верховенства права через механізми співробітництва органів судової влади з органами державної влади та місцевого самоврядування [9, с. 258].

Орієнтири для вибудови комунікацій мають бути визначені у єдиному документі – комунікаційній стратегії або положенні про комунікаційну діяльність суду.

Комунікаційна стратегія має бути розроблена на довготривалій період, має містити аналіз цільової аудиторії суду, форми і засоби комунікації з цільовими аудиторіями, очікування та критерії оцінки комунікаційної діяльності, план комунікаційних заходів суду [9, с. 263].

Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що актуальними завданнями для судової влади, які потребують свого вирішення сьогодні є такі: налагодити цивілізовані, конструктивні зв'язки, діалог із громадськістю, мас-медіа, органами державної влади та місцевого самоврядування, міжнародними організаціями. Комунікації з громадськістю дозволять підвищити репутацію судової влади; привернуть увагу суспільства через ЗМІ до першочергових проблем судочинства, підвищать рівень обізнаності громадськості щодо нових засад функціонування судової влади та відповідних змін у законодавстві.

В умовах подальшого проведення судової реформи в частині утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності першочергово необхідно прийняти комунікаційну стратегію в цьому суді, відповідні правила (порядки) взаємодії суду зі ЗМІ; запровадити посаду прес-секретаря; обрати суддів-спікерів ВСППВ; виконувати положення резолюції «Правова держава – спільна справа та відповідальність», взаємодіючи у співпраці з Прес-центром судової влади України, який створено при Вищій раді правосуддя; приєднатися до Меморандуму про взаємодію і співпрацю представників системи правосуддя України, укладеного у квітні 2018 року; налагоджувати прямі зв'язки з громадськістю через офіційний веб-сайт суду та соціальні мережі Facebook, Twitter, Youtube, Telegram, Instagram.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1402-19/page6>
2. Указ Президента України «Про утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності» від 29.09.2017 р. № 299/2017. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/2992017-22722>
3. ВРП підтримала пропозицію утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності. URL: <http://www.vru.gov.ua/news/2760>
4. Стосовно конкурсу до Вищого суду з питань інтелектуальної власності. URL: <http://vkksu.gov.ua/ua/news/stosowno-konkursu-do-wishtchogo-sudu-z-pitan-intieliektualnoi-wlasnosti/>
5. Про забезпечення незалежності суддів та підвищення авторитету судової влади в Україні. Рішення XII позачергового з'їзду суддів України від 26 вересня 2014 року. URL: http://cct.com.ua/2014/26.09.2014_3.htm
6. Резолюція «Правова держава – спільна справа та відповідальність». Схвалена Рішенням Ради суддів України від 8 червня 2017 року № 32 за результатами Першого загальнонаціонального форуму «Незалежні суди та вільні ЗМІ: Синергія заради майбутнього». Місто Київ. 22 травня 2017 року. URL: <http://rsu.gov.ua/ua/documents/58>
7. Буроменський М., Сердюк О., Підкуркова І. Основи судової журналістики: посібник для журналістів. Київ, 2009. 72 с.
8. Опришко Л., Панкратова Л. Основи судової журналістики. Посібн. Київ: 2016. 152 с.
9. Логунова М.М., Лашкіна М.Г., Гвоздик П.О., Алексеев А.Г. Комунікації судової влади: науково-практичний посібник, Київ «АДЕФ-Україна», 2012. 268 с.